

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

1

ΣΥΜΕΩΝ Α. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ

Ο Β Ι Ο Σ

ΤΗΣ ΟΣΙΟΜΥΡΟΒΛΥΤΙΔΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ_Ι

ΔΙΗΓΗΣΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ
ΤΙΜΙΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΚΡΙΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΣΧΟΛΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1991

μετὰ ταῦτα δοξάζεται καὶ τούτῳ παραδειχθῆ ἢ ἐκ νεότητος τῆ Θεοδώρα ἐχεμύθως καὶ μυστηριωδῶς ἄγαν ἐκμελετηθεῖσα καὶ ἕως τέλους ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς ψυχῆς ταμείῳ ἐνυπάρχουσα ἀρετῆ. Προέκειτο τοίνυν ἡ μακαρία Θεοδώρα τὴν ὄψιν ὑπὸ τοῦ
 10 γήρους πλήρης ρυτίδων· ἄφνω δὲ φαιδρὸν αὐτῆς ἀνεφάνη τὸ πρόσωπον, ὡς καὶ αὐγὰς τινὰς ἐκ τοῦ κάλλους ἀποπέμπειν τοὺς φιλοπόνως ὀρῶντας δοκεῖν. Ἐγένετο δὲ περὶ τὴν ὄψιν αὐτῆς καὶ ἰδρῶς, θείας εὐωδίας ἐκπέμπων ὄσμήν· καὶ μειδιῶν ὠρᾶτο τὸ τίμιον καὶ ἀγγελιοειδὲς ἐκεῖνο πρόσωπον. Τοσαύτην
 15 καὶ τηλικαύτην ἡ θεία δύναμις ἐνέθηκε χάριν τῷ σώματι. Εἶτα ὁ μὲν τῶν παρθένων ὕμνος τοῖς θρήνοις ἀναμιγρῆς ἐτελεῖτο, ζήτησις δ' ἦν, ὅποι ταύτης τὸ ἅγιον σῶμα κατάθιοντο. Καὶ ἡ μὲν Θεοπίστη τὴν τῆς μητρὸς ἐντολὴν πληρῶσαι ἐθέλουσα, ἰδίᾳ ταύτῃ καινὸν τάφον κατασκευάσαι ἐσπούδαζεν· οἱ δὲ συμ-
 20 παρόντες ἱερεῖς τε καὶ μονασταὶ δίκαιον εἶναι ἔλεγον μηδὲ τελειωθείσαν τῶν συνασκουσῶν χωρισθῆναι, ἀλλ' ὡς ἐν τοῖς μοναδικοῖς κατορθώμασιν οὕτως καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὁμοῦ συνεῖναι τὰς ὁμοφρόνως δουλευσάσας Χριστῷ, ὡς καὶ ἔθος τοῖς μοναχοῖς. Ἐκράτησε τοίνυν τὰ τοῖς πολλοῖς δεδογμένα.

44 **Ἡ**νίκα δὲ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν τῷ ἱερῷ σώματι μετὰ Ψαλμωδίας τε καὶ αἰδοῦς πάντες ἀπένεμον, Δημήτριός τις τῆ τοῦ διακόνου τετιμημένος ἀξία καὶ ἐν τῷ τοῦ ἀγίου καὶ πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου κεκληρωμένος ναῶ, ἐκ-
 5 παλαι γνώριμος καὶ προσφιλὴς ὑπάρχων τῆ μακαρία Θεοδώρα, ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐπὶ ἐννέα μῆσιν ἀρρωστίᾳ χαλεπωτάτῃ συνεχόμενος, ὡς ἐκ τῆς τάλαιπωρίας τοῦ παντὸς αὐτοῦ σώματος καὶ τὸν στόμαχον παντελῶς ἀσθενῆσαι, καὶ αὐτοῦ πᾶσαν δεινῶς κεκακωμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν, ἀκούσας ὅτι ἡ ὄσια

6 δοξάζεται: δοξάζεται I 14 ὠρᾶτο: ὀρᾶτο I

κατὰ τὴν κηδεῖα τῆς, γὰρ νὰ δοξαστεῖ περισσότερο ἢ ἀγαθότητά Του στὰ μετέπειτα χρόνια καὶ νὰ καταδειχθεῖ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἡ ἀρετὴ ποὺ καλλιεργήθηκε ἀπὸ τὴν νεανικὴ ἡλικία τῆς Θεοδώρας μὲ μυστικὸ καὶ πολὺ μυστηριώδη τρόπο καὶ ἐνυπῆρχε μέχρι τὸ τέλος στὸ κρυφὸ ταμεῖο τῆς ψυχῆς τῆς. Εἶχε τὸ πρόσωπο ἡ μακαρία Θεοδώρα γεμᾶτο ρυτίδες, λόγῳ τῶν γηρατειῶν τῆς· ξαφνικὰ ὅμως ἐμφανίστηκε φωτεινὸ, ὥστε αὐτοὶ ποὺ τὸ ἔβλεπαν προσεκτικὰ νὰ νομίζουν ὅτι ἀκτινοβολοῦσε, ἐξαιτίας τοῦ κάλλους. Ἐμφανίστηκε δὲ στὴ μορφὴ τῆς καὶ ἰδρώτας ποὺ ἐξέπεμπε θεῖα εὐωδία¹²⁹ καὶ τὸ τίμιον καὶ ἀγγελόμορφο πρόσωπό τῆς φαινόταν σὰ νὰ χαμογελοῦσε. Τόσο λαμπρὴ χάρη προσέδωσε ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ στὸ σῶμα τῆς. Στὴ συνέχεια, ἐνῶ ἀναπέμπονταν ὕμνος τῶν παρθένων γυναικῶν ἀνάμικτος μὲ θρήνο, προκλήθηκε συζήτηση σχετικὰ μὲ τὸν τόπο ὅπου θὰ κήδευαν τὸ ἅγιον σῶμα τῆς. Κι ἐνῶ ἡ Θεοπίστη, θέλοντας νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἐντολὴ τῆς μητέρας τῆς, φρόντιζε νὰ κατασκευάσει καινούργιο τάφο μόνον γι' αὐτήν, οἱ συμπαραβρισκόμενοι ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ ὑποστήριζαν, ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀποχωριστεῖ οὔτε μετὰ τὸ θάνατό τῆς ἀπὸ τῆς συνασκήτριές τῆς, ἀλλὰ νὰ συγκατοικοῦν καὶ στὸν τάφο, ὅπως κατὰ τὴ διάρκεια τῶν μοναχικῶν ἀγώνων, αὐτὲς ποῦ, μὲ κοινὸ φρόνημα, ὑπηρετήσαν τὸ Χριστὸ κι ὅπως ἄλλωστε συνηθιζόταν στοὺς μοναχοὺς. Στὸ τέλος ἐπικράτησε ἡ ἀποψη τῶν πολλῶν.

44 **Κ**αθὼς ἀπένεμαν ὅλοι τὸν τελευταῖο ἀσπασμὸ στὸ ἱερὸ σῶμα μὲ ὕμνους καὶ σεβασμὸ, κάποιος Δημήτριος ποὺ κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ διακόνου καὶ ἦταν κληρικὸς στὸ ναὸ τοῦ ἀγίου καὶ πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ὄντας ἀπὸ παλιὰ γνωστὸς καὶ πολὺ ἀγαπητὸς στὴ μακαρία Θεοδώρα, ποὺ ὑπέφερε ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἐπὶ ἐννέα μῆνες, ἀπὸ μία πολὺ ἐπώδυνη ἀσθένεια, ὥστε, ἐξαιτίας τῆς τάλαιπωρίας ὀλοκλήρου τοῦ σώματός του, νὰ ἀσθενήσει ἐντελῶς καὶ τὸ

129 πρβλ. Γε. 8,21· Ἐξ. 29,18· Ἱζ. 20,41· Ἐφ. 5,2· Φι. 4,18.

10 πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, οὐκ ὤκνησε τῇ κηδεῖα παραγενέσθαι τῆς μακαρίας. Τρισσοῖς γὰρ καταλύμασι τὸν ἐκ τῆς ὀδοιπορίας πόνον διαναπαυσάμενος, μόλις λεπτῶ και ξηρῶ ἄσθματι συνεχόμενος περὶ τὰ τέλη τῆς ψαλμωδίας κατέλαβεν. Ἄμα δὲ τοῦ προσπεσεῖν αὐτὸν ἐπάνω τοῦ ἁγίου ἐκείνου σώματος και δοῦ-
 15 ναι αὐτῶ τὸν τελευταῖον μετὰ πίστεως ἀσπασμὸν εὐθέως τῆς ὑγείας ἐπέτυχεν, ὡς και τροφῆς αὐθημερὸν μεταλαβεῖν μετ' ὀρεξεως και ὕπνου ἀπολαῦσαι και οἰκείοις καλῶς βαδίσει ποσίν, ὁ ἐπὶ πολὺν χρόνον τούτων μὴ ἀπολαύσας. Και ἕτερος δὲ τις τῶν γειτνιαζόντων νεανίας, Ἰωάννης καλούμενος, ῥίγει τε-
 20 ταρταίῳ ἐπὶ δυσὶν ἔτεσι σφοδρῶς συγκλονούμενος και ὄλον ἐκτακεί τὸ σῶμα, μόνον τὸ ἅγιον κατηξιώθη τῆς ὀσίας ἀσπασσθαι λείψανον, και ἀπηλλάγη παραχρῆμα τῆς νόσου. Και ἄλλος δὲ τις νεανίας, ἀσθενεῖα και αὐτὸς συνεχόμενος, τῶ τοῦ ἁγίου λειψάνου ἀσπασμῶ ἀντὶ μεγίστης ἀντιδότου χρησάμενος,
 25 ὑγιῆς εἰς τέλος ἐγένετο.

45 **Π**ερὶ δὲ ὧραν ἕκτην τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐνδόξως χερσὶν ἱερέων τε και πατέρων ἡ ὀσία τῶ τάφῳ τῶν συνασκουσῶν παρεδόθη. Ἡ μέντοι τῆς ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς ἐκδημίας ἡμέρα γέγονε κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην τοῦ αὐγούστου μηνός, ἔτους
 5 ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς κόσμου κτίσεως, ἐξ οὗ δὴπερ χρόνος εἴληφεν ἀρχὴν τῇ τοῦ ἡλίου μετρεῖσθαι φορᾶ, τετρακοσιοστοῦ και ἐξακισχιλιοστοῦ. Ὁ δὲ τῆς ἐν σαρκὶ παροικίας αὐτῆς χρόνος και βίος ἐστὶν οὗτος. Γεγένηται μὲν ἐν Αἰγῆνῃ τῇ νήσῳ και ἐκ σπαργάνων αὐτῶν τῆς μητρὸς ἀπεστέρηται. Ἐπτά δὲ ἐτῶν γε-
 10 ναμένη, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀνδρὶ νομίμως μνηστεύεται· ἐκεῖθεν δὲ διὰ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἔφοδον μετανάστης μετὰ τοῦ συνοικοῦντος και τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς λαμπρὰν Θεσσαλονικὴν ἐγένετο. Τῶ δὲ εἰκοστῶ πέμπτῳ τῆς ἡλικίας αὐτῆς χρόνῳ ἔρμημος τοῦ ἀνδρὸς δειχθεῖσα, τῶ μοναστηρίῳ προσέφυ-
 15 γεν, ἐν ᾧ και διετέλεσεν ἐν τῶ κοινοβίῳ και ἀθλοῦσα ἐν στα-

44. 11 καταλύμασι: καταλύμμασι I 18 τούτων: τοῦτο I 19 ῥίγει: ῥίγη I 21 ὀσίας: ἀγίας I 45. 4 ἐνάτην διορθ. ἐνάτην κώδδ. 8 Αἰγῆνη MI: Αἰγῆνη K

στομάχι του και εἶχε ὄλο τὸ κεφάλι του ἄσχημα πληγωμένο, μόλις πληροφορήθηκε ὅτι ἡ ὀσία ἐξεδήμησε πρὸς τὸν Κύριο, ἔσπευσε νὰ παραβρεθεῖ στὴ κηδεῖα τῆς μακαρίας. Ἀφοῦ ἀνάπαυσε τὸν κόπο τῆς ὀδοιπορίας σὲ τρία καταλύματα, κατεχόμενος ἀπὸ λεπτὸ και ξηρὸ ἄσθμα, ἔφθασε μόλις στὸ τέλος τῆς ψαλμωδίας. Μόλις δὲ προσέπεσε στὸ ἅγιο ἐκεῖνο σῶμα και ἔδωσε μὲ πίστη τὸν τελευταῖο ἀσπασμὸ, ἀπέκτησε ἀμέσως τὴν ὑγεία του, ὥστε και ἔφαγε μὲ ὄρεξη τὴν ἴδια ἡμέρα και ἀπέλαυσε τὸν ὕπνο και βάδισε καλὰ μὲ τὰ πόδια του, αὐτὸς ποῦ γιὰ πολὺν καιρὸ δὲ μπορούσε ν' ἀπολαύσει αὐτὰ τὰ πράγματα. Και κάποιος ἄλλος νεαρός, ἀπὸ τῆ γύρω περιοχῆ, ποῦ ὀνομαζόταν Ἰωάννης και συγκλονιζόταν φοβερὰ ἐπὶ δύο χρόνια ἀπὸ τεταρταῖο πυρετὸ ποῦ εἶχε κάνει τὸ σῶμα του νὰ λειώνει, ἀξιώθηκε μόνον νὰ ἀσπαστεῖ τὸ ἅγιο λείψανον τῆς ὀσίας και ἀπαλλάχθηκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρρώστια. Και κάποιος ἄλλος νεαρός, ποῦ κι αὐτὸς ὑπέφερε ἀπὸ κάποια ἀσθένεια, χρησιμοποιώντας τὸν ἀσπασμὸ τοῦ ἁγίου λειψάνου ἀντὶ γιὰ ἓνα πολὺ ἰσχυρὸ ἀντίδοτο, θεραπεύτηκε ἐντελῶς.

45 **Τ**ὴν ἕκτη περίπου ὦρα τῆς ἴδιας ἡμέρας ἡ ὀσία ἐναποτέθηκε ἐνδοξὰ ἀπὸ τὰ χέρια ἱερέων και λοιπῶν πατέρων, στὸν τάφο τῶν συνασκητριῶν τῆς. Ἡμέρα τῆς ἐκδημίας ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς ἦταν ἡ εἰκοστὴ ἐνάτη Αὐγούστου, τοῦ δὲ ἔτους ἀπὸ τῆ δημιουργία τοῦ κόσμου –ἀπὸ ὅπου ἄρχισε νὰ μετρίεται ὁ χρόνος μὲ τὴν τροχιά τοῦ ἡλίου– ἔξι χιλιάδες τετρακόσια. Ὁ χρόνος λοιπὸν και ὁ βίος τῆς ἐν σαρκὶ παραμονῆς τῆς εἶναι ὁ ἐξῆς: Γεννήθηκε στὸ νησί Αἶγινα και στερήθηκε ἀπὸ τὰ βρεφικὰ σπάργανα ἀκόμη, τῆ μητέρα τῆς. Ὅταν ἔγινε ἐπτά ἐτῶν μνηστεύεται νόμιμα ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς μὲ κάποιον ἄνδρα· ἀπὸ ἐκεῖ, ἐξαιτίας τῆς ἐπιθέσεως τῶν Σαρακηνῶν μετανάστευσε μαζί μὲ τὸ μνηστήρα και τὸν πατέρα τῆς στὴ λαμπρὴ Θεσσαλονικὴ μας. Τὸ εἰκοστὸ πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς χήρευσε και κατέφυγε στὴ μονή, στὴν ὁποία ἔζησε κοινοβιακῶς, ἀσκούμενη στὸ στάδιο τῶν ἀγώ-

δίω ἔτη πέντε καὶ πενήκοντα. Τελευτᾷ δὲ τῷ ὀγδοηκοστῷ τῆς ἡλικίας αὐτῆς χρόνῳ ἐπὶ τῆς θεοφρουρήτου βασιλείας Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, τῶν χριστιανικωτάτων καὶ ὀρθοδόξων ἀγίων βασιλέων ἡμῶν, τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτῶν θεο-
20 *συνεργήτου βασιλείας, Ἰωάννου τοῦ ἀγιωτάτου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πόλει Θεσσαλονίκη τηνικαῦτα τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπικοσμοῦντος θρόνον.*

46 **Θ**εοπίστη δέ, ἡ τὴν τοῦ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἡγουμένην ἐγκεχειρισμένη, ἡ ὄντως καὶ φύσει καὶ τρόποις γνησία θυγάτηρ τῆς ὀσίας, τῷ πρὸς αὐτὴν θείῳ ἔρωτι κάτοχος οὐσα, ἐπτά εὐλαβεστάτους ἱερεῖς παρεσκεύασε ποιεῖν τὰ κατὰ τὴν πα-
5 *ράδοσιν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν κατοικομένων γινόμενα τεσσαρακοστά, αἰτησαμένη καθ' ἡμέραν ἓνα τούτων ἐνταῦθα παραγερόμενον τὴν θεῖαν ἐπιτελεῖν λειτουργίαν. Ὁ δὲ φιλάνθρωπος Κύριος, ὁ τοῖς κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς ἐν τῇδε τῇ προσκαίρῳ πολιτευσαμένοις ζωῇ τὴν οὐράνιον δόξαν δωροῦμενος,*
10 *ὁ πιστὸς ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ὁσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, μέγα καὶ παράδοξον εὐθὺς σημεῖον εἰργάσατο, ὑπερβαῖνον καὶ λόγον βρότειον καὶ διάνοιαν· ὅπερ, εἰ καὶ μὴ ἦν ἕτερον, ἀρκεῖν ἡγοῦμαι καὶ μόνον εἰς τὸν ἀπανταχῇ κόσμον ἐξᾶραι καὶ μεγαλῶσαι τῆς ὀσίας τὸ ὄνομα. Καὶ ὁ διὰ τοῦ προφήτου λελάλη-*
15 *κεν· ἐκστήσονται υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ Κυρίῳ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, τοῦτο τοῖς ἀναξίοις ἡμῖν ἔργοις αὐτοῖς ἐξεπλήρωσεν. Ὀντως οὐχ οὕτως ὄψεται ἄνθρωπος, ὡς ὄψεται Θεός· ἄνθρωπος γὰρ ὄψεται εἰς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν. Τίς γὰρ τῶν αὐτὴν εἰδόντων κὰν τῷ νῷ*
20 *ὑπελάβετο, ὅτι τοσούτων ἀρετῶν θησαυρὸς ἐχρημάτιζεν; Τίς δὲ καθ' ἡμέραν ὁρῶν αὐτὴν μέσον τοῦ κόσμου ἐπιμιγνυμένην ἄπασιν, μέγα τι περὶ αὐτῆς ἐνενόησεν, ὡς ἔξω κόσμου ἑαυτὴν δι'*

νων ἐπὶ πενήντα πέντε χρόνια. Ἐκοιμήθη σὲ ἡλικία ὀγδόντα ἐτῶν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς θεοφρουρήτης βασιλείας τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῶν χριστιανικωτάτων καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων μας, ὅταν τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς πόλεώς μας Θεσσαλονίκης κοσμοῦσε ὁ ἀγιώτατος Ἰωάννης.

46 **Η** Θεοπίστη, ποὺ εἶχε ἀναλάβει τὴν ἡγουμένην τῆς περιφανοῦς μονῆς κι ἦταν πράγματι καὶ φυσικὴ καὶ πνευματικὴ γνήσια κόρη τῆς ὀσίας, διακατεχόμενη ἀπὸ θεῖο ἔρωτα πρὸς αὐτὴν, βρῆκε ἐπτά εὐλαβεστάτους ἱερεῖς γιὰ νὰ τελοῦν σαρανταλείτουργο, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, ζητώντας νὰ πηγαίνει κάθε μέρα ἓνας ἀπ' αὐτοὺς στὴ μονὴ γιὰ νὰ τελεῖ τὴ θεῖα λειτουργία. Καὶ ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, ποὺ δωρίζει τὴν οὐράνια δόξα σ' αὐτοὺς ποὺ ἐζησαν σύμφωνα μὲ τίς ἐντολές Του, σ' αὐτὴ τὴν πρόσκαιρη ζωῇ, Αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀξιόπιστος σ' ὅτιδήποτε λέει καὶ Ἄγιος σ' ὅτιδήποτε πράττει¹³⁰, ἐτέλεσε ἀμέσως ἓνα μεγάλο καὶ παράδοξο θαῦμα, ποὺ ξεπερνᾷ κάθε ἀνθρώπινο λόγο καὶ σκέψη· τὸ ὁποῖο, κι ἂν ἀκόμη δὲ συνέβαινε κανένα ἄλλο, νομίζω πὼς θὰ ἦταν καὶ μόνον τοῦ ἀρκετὸ νὰ ἐξυμνήσει καὶ νὰ δοξάσει τὸ ὄνομα τῆς ὀσίας σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμον. Κι αὐτὸ ποὺ εἶπε μέσῳ τοῦ προφήτου, «θὰ μείνουν ἔκθαμβοι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τίς δωρεές Του κατὰ τίς τελευταῖες ἡμέρες»¹³¹, τὸ πραγματοποιοῖ σ' ἐμᾶς τοὺς ἀναξίους μ' αὐτὰ τὰ ἔργα. Πράγματι, δὲ μπορεῖ νὰ δεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅπως μπορεῖ νὰ βλέπει ὁ Θεός, διότι ὁ ἄνθρωπος βλέπει στὴν ὄψη, ἐνῶ ὁ Θεὸς μέσα στὴν καρδιά¹³². Κι ἀλήθεια, ποιὸς ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τὴν γνώριζαν, ὑποψιάστηκε πὼς αὐτὴ ἦταν θησαυρὸς τόσο μεγάλων ἀρετῶν; Καὶ ποιός, βλέποντάς τὴν καθημερινὰ νὰ συναναστρέφεται μὲ ὅλους μέσα στὸν κόσμον, κατενόησε κάτι μεγαλειῶδες γι' αὐτὴν, πὼς δηλαδὴ ἐξέβαλε τὸν ἑαυτὸ

46. 5-6 γινόμενα: γενόμενα I 17-18 δις ὄψεται I 22 ἐνενόησεν: ἐννενόησεν I

130 *Ψα.* 144,14. 131 *Ωσ.* 3,5 132 *Α' Βα.* 16,7.

ἄκρας τοῦ νοῦ ἡσυχίας ἐποίησεν; Ὅντως οὐδὲν ὑψηλότερον τῆς ὑψηλῆς ταπεινώσεως. «Ταπεινοῖς γὰρ ὁ Κύριος δίδωσι χάριν», καὶ «ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται». Ὅποιον δὲ καὶ τὸ δι' αὐτῆς ἐξαίσιον καὶ μέγα θαῦμα ὁ μεγαλόδωρος εἰργάσατο Κύριος, εἰ καὶ σμικρύνων τῇ ἀπειρία τοῦ λόγου, ὁμως πειράσομαι κατὰ τὸ ἐμοὶ δυνατὸν διηγῆσασθαι.

47 **Τ**ῆ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ τῆς πρὸς Θεὸν ἐκδημίας τῆς μακαρίας Θεοδώρας ἢ κατεπάνω τοῦ τάφου κρεμαμένη κανδήλα, ὀλίγου παντελῶς ἐν αὐτῇ ὄντος ἐλαίου, οὕτως ἦν καιομένη, ὡς ἐκπληξιν ἐμποιεῖν τοῖς ὄρωσιν ἐπὶ τῇ τηλικαύτῃ τοῦ φωτὸς λαμπρόνι καὶ λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τί ἄρα ἔσται τὸ καινοπρεπὲς θέαμα τοῦτο; Ἀμέλει οὔτε ἐσβέννυτο οὔτε παντελής ἐκλειψις τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐλαίου ἐγένετο, ἀλλ' ἦν ἀφ' ἐσπέρας ἕως τῆς ἐπιούσης ἐσπέρας καιομένη σφοδρῶς. Τῇ δὲ ἐνδεκάτῃ μετὰ τὴν τελευταίαν ἡμέρα, ἐνάτῃ δὲ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, μετὰ τὸ τὴν ἀναίμακτον τῷ Θεῷ θυσίαν τὸν ἱερέα προσάξει καὶ παλινοστήσαι οἴκαδε, ἐπεὶ τὸ πῦρ τὸ ἐνυπάρχον τῇ κανδήλῃ ἐλαιον ἐκδαπανῆσαν ἦν, ἢ προεστῶσα προσθεῖναι τῇ ἀναδεδεγμένη τὴν τοιαύτην φροντίδα παρεκελεύσατο, πανημέριον ταύτην ἐθέλουσα καίεσθαι. Τῆς δὲ εἰς τὸ αὔριον τοῦτο ὑπερθεμένης, ὅτι καὶ σεβασμία ἢ ἐπιούσα ἡμέρα ἦν, καὶ ἄμεινον καθαρθῆναι εἰπούσης καὶ οὕτως τὸ ἐλαιον δέξασθαι, τῇ προεστῶσῃ ἀνδάνειν οὕτως ὡς καλῶς ἔχον ἐκέκριτο. Βραχυτάτης δὲ τινος διππευσάσης ὥρας καὶ τὴν αὐτὴν ἀδελφὴν χρείας τινὸς ἔνδον τῆς ἐκκλησίας γενέσθαι κατεπειγούσης, ὡς μόνον ἔνδον τῆς πύλης ἐγένετο, εἶδε τὴν αὐτὴν κανδήλαν ἐλαιον ἀναπηγάζουσαν καὶ κρουνηδὸν χαμάζε ὑπερεκχέουσαν. Ὡσπερ λέβητος λαβροτάτῳ πυρὶ κάτωθεν καιομένου τὸ ἐνυπάρχον ὕδωρ καχλάζον ἐκχεῖται, οὕτως ἐπὶ τῆς κανδήλης τὸ ἐλαιον ἀναπηγάζον ἀπο-

47. 1 ἐνάτη: ἐνάτη κωδδ. 9 ἡμέρα: ἡμέραν I ἐνάτη: ἐνάτη κωδδ. Σεπτεμβρίου: Σεπτεμβρίου I 10-11 παλινοστήσαι: πάλιν νοστήσαι M 12 προσθεῖναι: προσθεῖναι I 16 ἀνδάνειν: ἀνδάνειν I 20 κανδήλαν: κανδύλαν IK ὁμοίως 23-35-38 23 ἐκχεῖται: ἐκκέχεται I

τῆς ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ μέσου τῆς ἀπόλυτης ἡσυχίας τοῦ νοῦ; Δὲν ὑπάρχει ὄντως ὑψηλότερο πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν ταπεινώσῃ, διότι ὁ Κύριος προσφέρει τῇ χάρι Του στοὺς ταπεινοὺς¹³³ καὶ αὐτὸς ποὺ ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ὑψωθεί¹³⁴. Θὰ προσπαθῆσω τώρα νὰ διηγῶ κατὰ δύναμιν καὶ τὸ ἐξαίσιον καὶ μέγα θαῦμα ποὺ ἐνήργησε δι' αὐτῆς ὁ μεγαλόδωρος Κύριος, ἂν καὶ μετὰ τὴν ἀπειρία τοῦ λόγου θὰ τὸ μικρύνω.

47 **Κ**ατὰ τὴν ἐνάτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τὴν ἐκδημίας τῆς μακαρίας Θεοδώρας πρὸς τὸν Θεό, ἢ κανδήλα ποὺ κρεμόταν ἐπάνω ἀπὸ τὸν τάφο τῆς εἶχε ἐλάχιστο λάδι, ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτὰ ἔκαιε μετὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ προκαλεῖ ἐκπληξῆσ' ὅσους ἔβλεπαν τὴν τόσο μεγάλη λαμπρότητα τοῦ φωτὸς καὶ νὰ λέγουν μέσα τους· τί νὰ εἶναι ἄραγε αὐτὸ τὸ πρωτόγνωρο θέαμα; Πραγματικά, οὔτε ἐσβηνε οὔτε καταναλισκώταν ἐντελῶς τὸ λάδι, ἀλλὰ ἔκαιε δυνατὰ ἀπὸ τὸ βράδυ ἕως τὸ ἄλλο βράδυ. Τὴν ἐνδεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὸν θάνατον, ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἀφοῦ ὁ ἱερέας πρόσφερε τὴν ἀναίμακτη θυσία στὸ Θεὸ καὶ ἐπέστρεψε σπιτί του, ἐπειδὴ ἡ φωτιὰ ἐξόδευσε τὸ λάδι ποὺ ὑπῆρχε στὴν κανδήλα, ἢ προϊσταμένη παράγγειλε στὴν ὑπεύθυνη γι' αὐτὴν τὴ φροντίδα νὰ προσθέσει λάδι, θέλοντας νὰ καίει ὅλη τὴν ἡμέρα. Ὅταν αὐτὴ ἀνέβαλε τὸ πρᾶγμα γιὰ αὔριον, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἐπόμενη ἡμέρα ἦταν σεβάσμια καὶ εἶπε ὅτι καλύτερα θὰ ἦταν νὰ καθαρῶσθαι καλύτερα κι ἔτσι νὰ δεχθεῖ τὸ λάδι, ἢ προϊσταμένη ἔκρινε ὅτι καλὰ εἶναι νὰ γίνῃ ἔτσι. Ἀφοῦ πέρασε λίγη ὥρα κι ἡ ἴδια ἀδελφὴ χρειάσθηκε νὰ μπεῖ στὴν ἐκκλησία γιὰ κάποια ἐπείγουσα ἀνάγκη, μόλις ἐφθασε μέσα ἀπὸ τὴν πύλη, εἶδε τὴν κανδήλα αὐτὴ νὰ πηγάζει λάδι καὶ νὰ τὸ χύνει κάτω σὰν βρῦση. Ὅπως ξεχύνεται κοχλάζοντας τὸ νερὸ ποὺ ὑπάρχει μέσα σὲ καζάνι, ὅταν καίεται ἀπὸ κάτω του λάβρα φωτιά,

133 Πρμ. 3,34· 1κ. 4,6 134 Ακ. 18,14.

φητὶ κατέρρει ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐμφοβος δὲ γεναμένη, προσελθοῦσα τῇ προεστῶσῃ τοῦτο ἀνήγγειλεν. Ἡ δὲ τῶν τῆς μητρὸς προρρήσεων εὐθέως ἐπιμνησθεῖσα, ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τρόμῳ καὶ χαρᾷ παρεγένετο, διαπρυσίῳ φωνῇ τῷ φιланθρώπῳ εὐχαριστοῦσα Θεῷ ἐπὶ τῇ ὑπὲρ λόγον τηλικαύτη ἐπισκοπῇ, ἣ ἐποίησε διὰ τῆς δούλης αὐτοῦ Θεοδώρας. Ἄφνω δὲ ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ὡσπερ κήρυκος ἐπιβοῶντος ἡ φήμη δραμοῦσα πάντας ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦ θαύματος συνεκάλεσε· καὶ τοσοῦτοι, τεκμαίρομαι εἰπεῖν, ἀπὸ πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς τάγματος παρεγένοντο, ὡς μηκέτι χωρεῖν τῶν συντρεχόντων τὸ πλήθος μηδὲ τὰ τοῦ μοναστηρίου προαύλια. Καὶ πάντες τὸ παράδοξον ἐκεῖνο καὶ μέγα θαῦμα θεώμενοι, ὅπως ἐκ τῆς κανδήλης κρουνηδὸν τὸ μυρίπνοον ἔλαιον ἔρρει ἐπὶ τὴν γῆν, μετὰ πίστεως χριόμενοι ἐξ αὐτοῦ ἀνθυπέστρεφον δοξάζοντες καὶ αἰνούντες τὸν Θεόν. Σκευὸς δὲ ὑποκάτωθεν τῆς κανδήλης ἠναγκάσθησαν θεῖναι πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὸ καταρρέον ἔλαιον.

48 Ἐκτοτε οὖν μέχρι τῆς σήμερον διαρκεῖ καιομένη καὶ μηδέποτε λείπουσα. Ἔστι δ' ὅτε καὶ πυκνῶς ἀναβλυστάνουσα, ἐπὶ τὴν γῆν κρουνηδὸν ἐκχεῖται ἐξ ἀδήλου φλεβός, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν θείας εὐλογίας, ἀναδιδόμενον ἔλαιον· καὶ γε οὐδέποτε λείψειεν. Ὁ γὰρ τὸν τοῦ ἐλαίου καμψάκην τῆς πάλαι ἐκείνης χήρας διὰ τοῦ τῆς τῶν ὄμβρων ἀποχῆς αἰτίου μὴ ἐλαττονηθῆναι παρασκευάσας, ἵν' ἐν γῇ λιμωττούσῃ τὴν τῆς ἐνδείας ἀνάγκην τῇ ἀνελλιπεῖ θεραπεύσῃ τροφῇ, αὐτὸς διὰ τῶν τῆς ὀσίας πρεσβειῶν ἀνελλιπῇ τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ὑπὲρ κατάληψιν τοῦ ἀειρρύτου ἐλαίου παράδοξον χορηγίαν χαρίζεται εἰς θεραπείαν τῶν ἀπὸ λιμοῦ πράξεων ἀγαθῶν ἐγγινομένων σαρκικῶν καὶ ψυχικῶν συντριμμάτων ἡμῖν, καὶ ἵνα τοῖς πᾶσιν ἀλαλήτῳ φωνῇ κηρύττῃ τὸ ἔλαιον, ὁποῖον αὐτῆς τὸ συμπαθὲς πρὸς τοὺς

24 κατέρρει: κατέρρει I 37 ἀνθυπέστρεφον: ἀνυπέστρεφον M 48. 1 τῆς: τὴν I 3 ἐκχεῖται: ἐκχῦται I 6 ἀποχῆς διορθ: ἐποχῆς κωδδ. 7 λιμωττούσῃ: λιμοττώσῃ I 8 πρὸ διὰ προσ. καὶ I 9 ἀνελλιπῆ: ἀνελλιπῇ I 10 χαρίζεται: χαρίσεται I

ἔτσι ἔρρει κάτω στὴ γῆ τὸ λάδι ἀναπηγάζοντας ἀπὸ τὴν κανδήλα. Ἐντρομῆ τότε ἦρθε στὴν προϊσταμένη καὶ τῆς ἀνήγγειλε τὸ συμβάν. Κι' αὐτῇ, καθὼς θυμῆθηκε ἀμέσως τὶς προρρήσεις τῆς μητέρας τῆς, ἦρθε μὲ τρόμο καὶ χαρὰ στὴν ἐκκλησία, εὐχαριστώντας μὲ δυνατὴ φωνὴ τὸν φιλάνθρωπο Θεό, γιὰ τὴν ὑπὲρ λόγον τόσο μεγάλη ἐπιστασία ποὺ ἐπέδειξε διὰ τῆς δούλης τοῦ Θεοδώρας. Ἡ φήμη, τρέχοντας σὲ ὅλη τὴν πόλη σὰν νὰ ἐφώναζε κήρυκας, συγκάλεσε ὄλους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸ παράδοξο τοῦτο θαῦμα. Καί, μπορῶ νὰ βεβαιώσω, προσῆλθαν τόσο πολλοὶ ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας καὶ τάξεως, ὥστε τὸ πλήθος τῶν προστρεχόντων νὰ μὴ χωρεῖ οὔτε στὰ προαύλια τοῦ μοναστηρίου. Καὶ ὅλοι, βλέποντας ἐκεῖνο τὸ παράδοξο καὶ μεγάλο θαῦμα, πῶς ἀπὸ τὴν κανδήλα ἔρρει σὰν βρῦση στὴ γῆ τὸ μυρίπνοο λάδι, χριόμενοι ἀπ' αὐτὸ μὲ πίστη ἐπέστρεφον δοξάζοντας καὶ αἰνώντας τὸ Θεό¹³⁵. Καὶ ἀναγκάσθησαν νὰ τοποθετήσουν ἓνα σκευὸς κάτω ἀπὸ τὴν κανδήλα γιὰ νὰ ὑποδέχεται τὸ λάδι ποὺ ἔρρει.

48 Ἀπὸ τότε λοιπὸν συνεχίζει νὰ καίεται ἕως σήμερα, χωρὶς νὰ τῆς λείπει ποτέ τὸ λάδι. Μερικὲς μάλιστα φορὲς ἀναβλύζοντας χύνει ἄφθονο λάδι, ποὺ ἀναδίδεται ἀπὸ ἀφανὴ φλέβα ἢ μᾶλλον ἀπὸ θεία εὐλογία· καὶ βέβαια δὲν πρόκειται νὰ λείψει ποτέ. Διότι Ἐκεῖνος ποὺ ἔφερε διὰ τῆς διακοπῆς τῶν βροχῶν νὰ μὴ λιγοστῆσει τὸ περιεχόμενο τοῦ δοχείου ἐλαίου τῆς παλαιᾶς ἐκείνης χήρας¹³⁶, ὥστε στὴν πεινασμένη γῆ νὰ θεραπεύει τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνέχειας μὲ τὴν ἀνελλιπῆ τροφή¹³⁷, αὐτὸς θὰ χαρίσει στοὺς δούλους Του, μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς ὀσίας, τὴν ἀκατάληπτη καὶ παράδοξη χορηγία τοῦ λαδιοῦ ποὺ ρεεῖ διαρκῶς, γιὰ νὰ θεραπεύονται οἱ ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ἀγαθῶν πράξεων σαρκικὲς καὶ ψυχικὲς πτώσεις μας, καὶ γιὰ νὰ διακηρύττει τὸ λάδι μυστικὴ φωνὴ σ' ὄλους ποιά συμπάθεια ἔτρεφε αὐτὴ πρὸς τοὺς

135 βλ. Ακ. 2,20· πρβλ. Ακ. 5,25· 13,13· 24,53 136 Γ' Βα. 17,14

137 βλ. Γ' Βα. 17,7-16.

μιᾷ οὖν τῶν νυκτῶν θεωρεῖ τις τῶν ἀσκουσῶν κατ' ὄναρ τὴν ὀσίαν Θεοδώραν ἐπὶ τὴν τῆς μονῆς ἐκκλησίαν βαδίζουσαν, σκευὸς ὑέλινον πλήρες ἐλαίου τῇ χειρὶ κατέχουσαν, οὗ ἐν τῷ μέσῳ καιομένη λαμπὰς κατεφαίνετο, συνεισπορευομένους μὲν
 15 ἑκατέρωθεν ἔχουσαν δύο νεανίσκους εὐειδεστάτους λευχειμο-
 νοῦντας, ἕτερον δὲ τινα λαμπρὸν τῷ εἶδει κληρικὸν προηγούμε-
 νον, θυμιατήριον τῇ χειρὶ κατέχοντα καὶ θυμιῶντα. Ὅς τὸ τῶν
 ἀσθενούντων πλῆθος πολὺ ἐν τῷ ναῷ κατακείμενον περὶ τὸν
 τῆς ὀσίας τάφον θεασάμενος (ἐκ γὰρ τῶν προγεγονότων θαυ-
 20 μάτων οὐκ ὀλίγος τούτων ἐπὶ τάνθαδε συνείλεκτο ὄμιλος), τού-
 τους ἴλεω εἰσβλέψαι ὄμματι καὶ ἐπιρραντίσαι τὴν ὀσίαν ἐξεμει-
 λίσσετο. Ἡ δὲ τοῦτο ποιούσα, πρὸς τὴν τοῦ νεανίσκου στρω-
 μὴν παρεγένετο, καὶ πρὸς τῇ κεφαλῇ τούτου παρακαθίσασα, τῷ
 λιχανῷ τῆς δεξιᾶς χειρὸς δακτύλῳ τὸ τούτου στόμα διχάσασα,
 25 ἐξήγαγεν εἰδεχθῆς τι καὶ δυσῶδες, ὅπερ ἐν τῷ τῆς ὀσίας δα-
 κτύλῳ ὡς ἀνθρώπου περιττὰ κατεφαίνετο· ὃ καὶ τινάξασα ἔρρι-
 ψεν ἐν τῇ γῆ. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ἐπὶ τρεῖς. Καὶ δῆθεν πτυέλῳ τὸν
 ἑαυτῆς δάκτυλον ἀπονίπτουσα καὶ εἰς τὸ τοῦ νεανίσκου ἱμάτιον
 ἐκμάσσουσα, ἔλεγεν·

30 οὐδὲν κακὸν ἔχεις, ἐγέρθητι.

Ἐκτοτε οὖν ἐφυγαδεύθη ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, καὶ
 ἰάθη ὁ νεανίσκος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

52 **Τ**ούτων οὖν ὧδε ἐχόντων, εἴπωμεν καὶ ἕτερον θαυμα-
 τουργίας τρόπον, τῶν εἰρημένων οὐκ ἐλάττονα· οὐδὲ γὰρ
 θέμις τοῖσδε μόνοις ἡμᾶς ἐναβρύνεσθαι, ἐν ὀλίγων ἡμερῶν δια-
 στήματι τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ ἀπειρεσίῳ θαυμάτων πληθῦϊ,
 5 καθ' ὑπερβολὴν τοῖς ῥηθεῖσι διαφερούση, τὴν ὀσίαν κατακοσμή-
 σαντος. Ἐπειδὴ γὰρ διὰ ταύτας τὰς θείας θαυματουργίας ἀνά
 τοῖς ἀπάντων στόμασιν ἄδεσθαι καὶ μεγαλύνεσθαι ταύτην εὐδό-
 κησε Κύριος, θεμιτὸν δὲ ἦν ἤδη καὶ τὴν ταύτης εἰκόνα εἶσω τῶν
 ἱερῶν περιβόλων ἱεροπρεπῶς ἀναστηλωθῆναι, ὡς ἂν σχετικῶς

27 ἐπὶ τρεῖς· ἐπὶ τρίς M: τρίς K 52. 4 πληθῦϊ M: πλήθει K

τὸν ἔριχνε κάτω. Μιὰ νύχτα λοιπόν, κάποια ἀσκήτρια βλέ-
 πει στὸ ὄνειρό της τὴν ὀσία Θεοδώρα νὰ βαδίζει στὴν ἐκ-
 κλησία τῆς μονῆς, κρατώντας στὸ χέρι της ἓνα γυάλινο
 σκευὸς γεμᾶτο λάδι, στὴ μέση τοῦ ὁποίου φαινόταν νὰ καίει
 μιὰ λαμπάδα· συμπορεύονταν ἀπὸ τίς δύο πλευρὲς τῆς ὀσίας
 δύο νέοι πολὺ ὠραῖοι, ντυμένοι στὰ λευκά, καὶ κάποιος ἄλ-
 λος κληρικός, ὠραῖος στὴν ὄψη, προπορευόταν, κρατώντας
 στὸ χέρι του ἓνα θυμιατὸ καὶ θυμιάζοντας. Ὅταν αὐτὸς εἶδε
 τὸ πλῆθος τῶν ἀσθενῶν ποὺ βρίσκονταν ξαπλωμένοι στὸ
 ναὸ γύρω ἀπὸ τὸν τάφο τῆς ὀσίας (διότι ἐξαιτίας τῶν θαυμά-
 των ποὺ εἶχαν συμβεῖ συγκεντρώθηκε ἐδῶ πολὺ μέγας
 ἀριθμὸς ἀπ' αὐτούς), ζητοῦσε μὲ γλυκύτητα ἀπὸ τὴν ὀσία νὰ
 τοὺς ἀτενίσει μὲ ἐλεήμονα ὄφθαλμὸ καὶ νὰ ραντίσει πάνω
 τους. Κι αὐτὴ, κάνοντας αὐτὸ ἀκριβῶς, ἔφθασε στὸ στῶμα
 τοῦ νεαροῦ καὶ κάθισε δίπλα στὸ κεφάλι του, κι ἀφοῦ ἄνοι-
 ξε τὸ στόμα του, μὲ τὸ δείκτη τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ της ἔβγα-
 λε κάτι τὸ ἀποκρουστικὸ καὶ δυσῶδες, ποὺ φαινόταν σὰν
 ἀνθρώπινα περιττώματα πάνω στὸ δάκτυλο τῆς ὀσίας· τὸ τί-
 ναξε καὶ τῶριξε στὴ γῆ. Αὐτὸ τὸ ἔκανε τρεῖς φορές. Καί,
 ἀφοῦ ἔνιψε τὸ δάχτυλό της μὲ σάλιο καὶ τὸ σκούπισε στὸ
 ροῦχο τοῦ νεαροῦ, τοῦ εἶπε·

δὲν ἔχεις κανένα κακό, σήκω.

Ἀπὸ τότε ἀπομακρύνθηκε ἀπ' αὐτὸν τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα
 καὶ ὁ νεαρὸς θεραπεύθηκε ἀπὸ ἐκείνη τὴν ὥρα.

52 **Ε**τσι λοιπόν συνέβηκαν αὐτά. Ἄς ἀφηγηθοῦμε τώρα
 καὶ ἄλλον τρόπο θαυματουργίας ποὺ δὲν ὑστερεῖ ἀπ'
 αὐτὰ ποὺ λέχθηκαν. Γιατὶ δὲν εἶναι δίκαιο νὰ εὐφραϊνόμα-
 στε ἐμεῖς μόνο μ' αὐτά, ἐνῶ ὁ Θεὸς κατεκόσμησε τὴν ὀσία
 μὲ ἄπειρο πλῆθος θαυμάτων ποὺ διαφέρουν πάρα πολὺ ἀπ'
 αὐτὰ ποὺ λέχθηκαν. Ἐπειδὴ λοιπόν ὁ Κύριος εὐδόκησε
 ὥστε αὐτὴ νὰ ὑμνεῖται καὶ νὰ δοξάζεται ἀπὸ τὰ στόματα
 ὄλων τῶν ἀνθρώπων γι' αὐτὲς τίς θεῖες θαυματουργικὲς
 ἐνέργειες, ἦταν πλεον πρέπον νὰ ἀναστηλωθεῖ μὲ ἱεροπρέ-

10 προσκυνουμένη σεβάζοιτό τε μάλλον καὶ ἐκθειάζοιτο καὶ τοὺς προσκυνοῦντας καθαγιάζουσα θείας ἐμπιπλᾶ χάριτος (τοῦτο διαπράξασθαι τις τέως οὐ προτεθύμητο, τάχα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦτο οἰκονομήσαντος, ἵνα κἀν τούτῳ μειζόνως ἢ ὅσια δοξάζηται καὶ μὴ τινες τῶν αὐτῆς κατορθωμάτων ἀγνώτες οὐχὶ Θεῶ φίλον
15 καθεστηκέναι ὑποτοπάσαιεν), ὥφθη ζωγράφῳ τινὶ τοῦνομα Ἰωάννη, ἐν σαρκὶ μηδὲν τὴν ὄσιαν θεασαμένῳ Θεοδώραν, μήτε μὴν ποτε εἰς τὸ εὐαγὲς ἐν ᾧ ἦσκει εἰσεληλυθότι μοναστήριον, ὅψις ὄνειράτων τοιαύτη. Εἶδεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ αὐτῆς κοινοβίου ἐν τῷ νάρθηκι ἀνακείμενον, ἐν δὲ τῷ μέσῳ
20 τῆς ἐκ δεξιῶν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας στοᾶς, ἧ καὶ τέμενος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καθέστηκεν, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἅγιον τῆς ὀσίας κατάκειται λείψανον, κανδήλαν κρεμαμένην καὶ ἔλαιον ἀναβλυστάνουσαν· ὑποκάτω δὲ ταύτης σκεῦος ὀστράκινον κείμενον καὶ τὸ ἐκ τῆς κανδήλης καταρρέον ὑποδεχόμενον ἔλαιον.

53 Ἐωθεν οὖν μετὰ τὴν τοῦ ὕπνου ἐκτίναξιν ἀνὰ τὴν πόλιν βαδίζοντι συναντᾷ αὐτῷ τις τῶν συνήθων καὶ φησιν·

Ἐπὶ τὸν τοῦ πρωτομάρτυρος ναὸν πορευσόμεθα,

ἵνα τὴν αὐτοῦ εἰκόνα ἀναστηλώσειεν. Τῷ μοναστηρίῳ τοίνυν
5 προσπελάσαντες καὶ κρούσματι τῆς πύλης καταμνηυθέντες τῆ προεστῶσῃ, ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰσήεσαν. Μόνον δὲ τὸν ταύτης προσβάντες οὐδὸν, τὸν νάρθηκα ὁ ζωγράφος ἀναγνώρισας καὶ τὰ ἐν τῷ ὄνειρῳ ὄραθέντα τῷ νῶ ἀθροίσας καὶ ἀνατυπώσας τεκμήρια, τῷ συνόντι ἐφθέγγετο·

10 Ὅντως, ἀδελφέ, κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ἐν τούτῳ τῷ ναῷ ἀνεκείμην καθ' ὕπνου.

Καὶ διηγείτο πάντα τὰ ὄραθέντα αὐτῷ τό τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ τῆς κανδήλης καὶ τοῦ ὀστρακίνου σκεύους εἶδος ἀκριβῶς, ὡς ἐώρακεν. Ὡς δὲ καὶ ἡ εὐχὴ αὐτῶν τέλος εἶχεν καὶ τὰ ὄρα-

22 κανδήλαν: κανδύλαν K 24 κανδήλης: κανδύλης K. 53. 13 κανδήλης: κανδύλης K

πεια ἐντὸς τῶν ἱερῶν περιβόλων καὶ ἡ εἰκόνα τῆς, ὥστε μετὰ τὴν ἀνάλογη προσκύνησίν τῆς νὰ προκαλεῖ τὸ σεβασμὸν, νὰ λατρεύεται καὶ νὰ πληρεῖ μετὰ θεία χάρη αὐτοὺς ποὺ τὴν προσκυνοῦν, ἀγιάζοντάς τους (δὲν προθυμοποιήθηκε νὰ πράξει τοῦτο κανεὶς ἕως τότε, ἴσως διότι ἔτσι τὰ οἰκονόμησε ὁ Θεός, γιὰ νὰ δοξάζεται καὶ κατ' αὐτὸ περισσότερο ἢ ὅσια καὶ νὰ μὴ νομίσουν μερικοὶ, ποὺ ἀγνοοῦσαν τὰ κατορθώματά τῆς, ὅτι τοῦτο δὲν ἦταν ἀρεστὸ στὸ Θεό, ἐφανερώθηκε ἡ παρακάτω ὀπτασία σὲ κάποιο ζωγράφο ποὺ ὀνομαζόταν Ἰωάννης καὶ δὲν εἶχε δεῖ καθόλου κατὰ σάρκα τὴν ὀσία Θεοδώρα, οὔτε εἶχε μπεῖ ποτὲ στὴν ἱερὰ μονὴ ὅπου ἀσκοῦνταν. Εἶδε τὸν ἑαυτὸ τοῦ ξαπλωμένο στὸ νάρθηκα τοῦ ναοῦ τοῦ κοινοβίου τῆς καὶ στὴ μέση τῆς δεξιᾶς στοᾶς τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ὅπου στήθηκε καὶ ναῦδριο τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, μέσα στὸ ὁποῖο βρίσκεται τοποθετημένο τὸ ἅγιο λείψανον τῆς ὀσίας, εἶδε μία κανδήλα νὰ κρέμεται καὶ νὰ ἀναβλύζει λάδι· κάτω δὲ ἀπ' αὐτὴν νὰ βρίσκεται ὀστράκινον σκεῦος ποὺ δεχόταν τὸ λάδι ποὺ ἔρρεε ἀπὸ τὴν κανδήλα.

53 Ἐνῶ λοιπὸν βάδιζε ἀπὸ τὸ πρωὶ μετὰ τὸ ξύπνημα στὴν πόλιν τὸν συναντᾷ κάποιος φίλος καὶ τοῦ λέει,

Ἄς πᾶμε στὸ ναὸ τοῦ πρωτομάρτυρος,

μὲ σκοπὸ νὰ ἀναστηλώσει τὴν εἰκόνα του. Ἀφοῦ ἐφθασαν στὴ μονὴ καὶ εἰδοποίησαν τὴν ἡγουμένη χτυπώντας τὴν θύρα, εἰσῆλθαν στὴν ἐκκλησία. Καὶ μόλις προσπέρασαν τὸ κατώφλι τῆς, ὁ ζωγράφος ἀναγνώρισε τὸ νάρθηκα, συγκέντρωσε στὸ νοῦ τοῦ καὶ ἀναπαρέστησε ὅλα τὰ γνωρίσματα ποὺ εἶδε στὸ ὄνειρο καὶ εἶπε στὸ σύντροφό του·

Πράγματι, ἀδελφέ, αὐτὴ τὴ νύχτα, ἤμουν ξαπλωμένος κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὕπνου μου σ' αὐτὸ τὸ ναὸ.

Καὶ διηγήθηκε ὅλα ὅσα παρουσιάστηκαν σ' αὐτόν· καὶ τὴ μορφὴ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς κανδήλας καὶ τοῦ ὀστρακίνου σκεύους μετὰ ἀκριβεία, ὅπως τὰ εἶδε. Μόλις τελείωσε ἡ προ-

15 θέντα ὁ τεθεαμένος οὐκέτι μὲν καθ' ὕπνου, ἀλλ' αὐταῖς ἐβλε-
 πεν ὄψεσιν, τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τότε τυγχάνουσαν ἀδελφὴν μο-
 ναχὴν φιλοπόνως ἐπύθετο, δι' ἣν τὴν αἰτίαν τὸ σκευὸς ὑπο-
 κάτω τῆς κανδήλης ταύτης κατάκειται· οὐ γὰρ ἀναβλυστάνον
 τότε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, ὅτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆει, τὸ
 20 ἔλαιον ἔτυχε, ὡς ἐν τῷ ὄνειρῳ ἐτεθέατο. Ἡ δὲ μοναχὴ πάντα
 καθεξῆς διεσάφησεν, εἰ καὶ μηδαμῶς τοὺς αὐταῖς ὄψεσι τὴν
 κανδήλαν ἀναβλύζουσαν μὴ τεθεαμένους ὁ λόγος ἐπειθε. Παρέ-
 πεται γὰρ αἰεὶ τοῖς ἐχέφροσιν ὄψει μᾶλλον καὶ ἀφῆ πιστεύειν ἢ
 ἀκοῇ. Ὅποσον γὰρ τούτων θατέρῳ τῶν ἄκρων τὸ ἀκριβέστε-
 25 ρον, τοσοῦτον τῷ μέσῳ τὸ τρανότερον καὶ ἀδίστακτον. Οἱ μὲν
 οὖν ἐν τῇ καρδίᾳ πάντα τὰ περὶ τῆς ὀσίας λαληθέντα συμβα-
 λόντες, ἐπορεύθησαν οἴκαδε.

54 **Κ** αὶ τῆ νυκτὶ ἐκείνῃ πάλιν ὄρα ἑαυτὸν ὁ ζωγράφος σκια-
 γραφοῦντα εἰκόνα μοναχῆς, ἐνθα νῦν τὸ σεπτὸν εἶδος Θε-
 οδώρας ἐστὶ τῆς ὀσίας· τὸ μὲν ὀποιᾶς ἐπ' ὀνόματι, ὡς ἐνωμό-
 τως μοι διηγήσατο, οὐκ ἤδη, ὥτε δὲ τῆς ὑπὸ τῆς μοναχῆς τῆ
 5 χθὲς αὐτῷ λαληθείσης ἡμέρᾳ τὴν εἰκόνα σκιαγραφεῖν. Ὁμοίως
 δὲ καὶ τῆ ἐπιούσῃ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀπαράλλακτως θεασάμενος
 καὶ πιστωθεὶς ἐκ Θεοῦ καὶ θεῖον εἶναι τὸ ὄραμα, παραγενόμε-
 νος εἰς τὸ μοναστήριον καὶ τὰ ὄραθέντα τῆ προεστῶσῃ διηγη-
 σάμενος, ἀνεστήλωσεν τὴν τῆς ὀσίας Θεοδώρας εἰκόνα, μὴ
 10 παρά τινος ἀναμαθῶν μέγεθος ἡλικίας ἢ χροιάς εἶδος ἢ χαρα-
 κτήρα προσόψεως. Καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ ὁδηγίᾳ ταῖς τῆς ὀσίας πρε-
 σβεΐαις συνεργούμενος, οὕτως αὐτὴν ἐξεικόνισεν, ὡς καὶ λέγειν
 τοὺς ἀκριβῶς εἰδότας αὐτὴν τοιαύτην μορφήν ἔχειν, ὅτε νεωτέ-
 ρα τῷ χρόνῳ ἐτύγχανεν. Μετὰ δὲ ῥητόν τινα χρόνον ἐκ τῆς πα-

18 κανδήλης· κανδύλης **K** 22 κανδήλαν· κανδύλαν **K** 23 μᾶλλον καὶ· καὶ
 μᾶλλον **M** 54. 13-14 ὅτε νεωτέρα τῷ χρόνῳ ἐτύγχανεν **M**: ὅτε τοῦ τέλους
 τετύχηκεν **K**

σευχή τους καὶ ὁ ἀποδέκτης τοῦ ὀράματος δὲν ἐβλεπε
 ἀπλῶς στὸν ὕπνο του αὐτὰ ποὺ εἶχε δεῖ, ἀλλὰ μὲ τὰ ἴδια του
 τὰ μάτια, ρωτοῦσε μὲ ἐνδιαφέρον τὴν ἀδελφὴ μοναχὴ ποὺ
 βρισκόταν τότε στὸ ναὸ γιὰ νὰ πληροφορηθεῖ, γιὰ ποιά αἰ-
 τία βρίσκεται τὸ σκευὸς κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴν κανδήλα· διότι
 ἐκείνη τὴν ὥρα ποὺ εἰσῆλθε στὴν ἐκκλησία ἔτυχε νὰ μὴν
 ἀναβλύζει τὸ λάδι, ὅπως εἶχε δεῖ στὸ ὄνειρο. Ἡ μοναχὴ τοῦ
 διασαφήνισε τὰ πάντα κατὰ σειρά, ἂν καὶ ὁ λόγος δὲν ἐπει-
 θε καθόλου αὐτοὺς ποὺ δὲν ἐβλεπαν μὲ τὰ ἴδια τὰ μάτια τους
 τὴν κανδήλα νὰ ἀναβλύζει. Διότι πάντοτε προσιδιάζει στοὺς
 λογικοὺς ἀνθρώπους τὸ νὰ πιστεύουν περισσότερο στὴν
 ὄραση καὶ στὴν ἀφή παρά στὴν ἀκοή. Πραγματικά, ὄση εἶ-
 ναι ἡ ἀκρίβεια καθενὸς ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ἄκρα, τόση εἶναι ἡ
 τρανότητά καὶ τὸ ἀδίστακτο τοῦ μέσου. Αὐτοὶ λοιπόν, ἀφοῦ
 ἐνετύπωσαν μέσα στὴν καρδιά τους¹⁴⁵ ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν
 γιὰ τὴν ὀσία, πῆγαν στὰ σπίτια τους.

54 **Ε** κείνη τῆ νύχτα βλέπει πάλι ὁ ζωγράφος τὸν ἑαυτό του
 νὰ ἰχνογραφεῖ τὴν εἰκόνα μιᾶς μοναχῆς, ὅπου εἶναι
 τώρα ἡ σεβάσμια μορφή τῆς ὀσίας Θεοδώρας· καὶ δὲ γνώρι-
 ζε, ὅπως μοῦ διηγήθηκε ἐνόρκως, ἐπ' ὀνόματι ποιᾶς ἦταν ἡ
 εἰκόνα, ἀλλὰ νόμιζε ὅτι σκιαγραφεῖ τὴν εἰκόνα αὐτῆς γιὰ
 τὴν ὀποιᾶ τοῦ μίλησε τὴν προηγούμενη ἡμέρα ἡ μοναχὴ.
 Ἀφοῦ εἶδε καὶ πάλι τὸ ἴδιο ἀπαράλλακτο ὄνειρο καὶ τὴν
 ἐπόμενη μέρα καὶ τοῦ βεβαιώθηκε ὅτι τὸ ὄραμα εἶναι ἀπὸ τὸ
 Θεὸ καὶ θεῖο, ἔφθασε στὴ μονὴ καὶ ἀφοῦ διηγήθηκε στὴν
 ἡγουμένη τὸ ὄραμα, ζωγράφησε τὴν εἰκόνα τῆς ὀσίας Θεο-
 δώρας, χωρὶς νὰ μάθει ἀπὸ κανένα ἐπακριβῶς τὴν ἡλικία ἢ
 τὴν ὄψη τοῦ σώματος ἢ τὴ μορφή τοῦ προσώπου της. Καὶ
 μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ Θεοῦ, συνεπικουρούμενος ἀπὸ τίς
 πρεσβεΐες τῆς ὀσίας, τὴν ἀπεικόνισε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε
 αὐτοὶ ποὺ τὴν γνώριζαν ἐπακριβῶς νὰ λέγουν ὅτι εἶχε τὴν
 μορφή, ὅταν ἦταν νεώτερη στὴν ἡλικία. Μετὰ ἀπὸ ὀρισμένο

145 πρβλ. *Ακ.* 2,19.

15 λάμης τῆς δεξιᾶς χειρὸς τῆς ἁγίας ταύτης εἰκόνας ἔλαιον μυρίπνοον ὠράθη ἀναδιδόμενον, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν ἐκχεῖται ποταμηδόν, ὡς καὶ τὴν τῆς εἰκόνας ἐκπλῦναι χρωματοουργίαν. Σκευὸς οὖν μολυβδοῦν ἠναγκάσθησαν ἐν τοῖς τῆς εἰκόνας ἐνηλῶσαι ποσίν, ἵνα μὴ τὸ βλυστάνον καταρρέον ἐπὶ τὴν γῆν ἀφα-
20 νίηται ἔλαιον. Ἐξηγήθη οὖν ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν περίχωρον πᾶσαν ἡ φήμη καὶ τοῦδε τοῦ θαύματος, καὶ πάντες ἐπὶ τὸν τῆς ὀσίας τάφον, ὡς εἰς ἀκύμαντον λιμένα, κατέφευγον, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς μετὰ πίστεως φέροντες ἐπὶ τὸ ἄμισθον τοῦτο ἰατρεῖον, χαίροντες ἀπενόστουν οἴκαδε, ἐρρωμένους τοὺς πρὸ μικροῦ νο-
25 σοῦντας λαμβάνοντες.

55 **Τ**ίς γὰρ πρὸς τὸν τῆς ὀσίας Θεοδώρας παραγενόμενος τάφον ἐν ὁδῷ καρδίας ἀνεχώρει; Τίς ὀχλούμενος ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου τὸ ἐκ τῆς κανδήλης καὶ τῆς ἁγίας εἰκόνας ἀλειψάμενος ἔλαιον οὐκ ἀπηλλάγη τοῦ δεινῶς πειράζοντος
5 δαίμονος; Ἡ τίς ὀφθαλμοὺς λημῶντας ἔχων ἐξ οἴας δήποτ' οὖν αἰτίας, οὐ θᾶπτον τὴν αὐτῶν ἀποβάλλεται λύμην; Περὶ δὲ τῶν ἐν ῥίγῃ δεινῶς τὰ σώματα συγκλονουμένων καὶ ἀνιάτως λοιπὸν ἔχειν νομιζομένων καὶ παρὰ ἀνθρώπων τοῦ ζῆν ἀπογιωσκομένων ἀδύνατον ἐμοὶ τὸ λαλεῖν· ὑπερβαίνει γὰρ καὶ λόγου
10 φράσιν καὶ νοδὸς κατάληψιν ἢ τούτων ταχυτάτη ἐπίσκεψις. Οἱ μὲν γὰρ τῷ τάφῳ ἑαυτοὺς ἐπιρρίπτοντες αὐθωρὸν τὴν ὑγίαν κομίζονται, οἱ δὲ καὶ τὸ τῆς κανδήλης ἢ καὶ τὸ τῆς εἰκόνας ἀλειφόμενοι ἔλαιον, τινὲς δὲ καὶ μεταλαμβάνοντες ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἀπαξαπλῶς εἰπεῖν ὅσοι μετὰ πίστεως ἀληθοῦς προστρέ-
15 χουσιν ὧδήποτε νοσήματι κατεχόμενοι, πάντες τὰς ἰάσεις λαμβάνοντες, χαίροντες καὶ δοξάζοντες τὸν ποιῶντα μεγάλα καὶ ἐξαισία διὰ τῶν ἀγαπώντων αὐτὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ τὰ τῆς ὀσίας κηρύττοντες θαύματα, παλινδρομοῦσιν οἴκαδε.

20 ἐξηγήθη M: ἐξεχύθη K 55. 3 κανδήλης: κανδύλης K 12 κανδήλης: κανδύλης K 15 ὧδήποτε M: οἰφδήποτε K

χρόνο εἶδαν νὰ ἀναδίδεται ἀπὸ τὴν παλάμη τοῦ δεξιοῦ χειροῦ αὐτῆς τῆς ἁγίας εἰκόνας μυρίπνοο ἔλαιο, τὸ ὁποῖο χύνεται σὰν ποτάμι ἔως σήμερα, σὲ σημεῖο ποῦ ἔχει ἐξαλείψει τὰ χρώματα τῆς εἰκόνας. Ἀναγκάστηκαν λοιπὸν νὰ καρφώσουν στὴ βάση τῆς εἰκόνας ἓνα μολύβδινο σκευός, γιὰ νὰ μὴ χύνεται στὴ γῆ καὶ χάνεται τὸ λάδι ποῦ ἀναβλύζει. Κι αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ θαύματος λοιπὸν ἡ φήμη διαδόθηκε στὴν πόλιν καὶ σ' ὅλα τὰ περίχωρα, καὶ ὅλοι κατέφευγαν στὸν τάφο τῆς ὀσίας, σὰν σὲ γαλήνιο λιμάνι, καὶ φέρνοντας μὲ πίστη τοὺς ἀσθενεῖς σ' αὐτὸ τὸ ἰατρεῖο ποῦ δὲν ἀπαιτεῖ χρήματα, ἔφευγαν γιὰ τὸ σπῖτι τους γεμάτοι χαρὰ, διότι ἔπαιρναν ὑγιεῖς αὐτοῦς ποῦ πρὶν λίγο ἦταν ἄρρωστοι.

55 **Π**οιὸς ἐρχόταν στὸν τάφο τῆς ὀσίας Θεοδώρας καὶ ἔφευγε μὲ πόνο στὴν καρδιά; Ποιὸς ἐνοχλούμενος ἀπὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα δὲν ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὸν δαίμονα ποῦ τὸν πείραξε ἄσχημα, ἀφοῦ ἀλειφόταν μὲ τὸ λάδι τῆς κανδήλας καὶ τῆς ἁγίας εἰκόνας; Ἡ ποιὸς ἄρρωστος στὰ μάτια του ἀπὸ ὀποιαδήποτε αἰτία δὲν ἀπαλλάσσεται ἀμέσως ἀπὸ τὴ βλάβη τους; Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μιλήσω γι' αὐτοὺς τῶν ὁποίων τὰ σώματα συγκλονίζονται φοβερὰ καὶ θεωροῦνται ὅτι εἶναι πλέον ἀνιάτα καὶ ἔχουν χάσει κάθε ἐλπίδα ζωῆς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· διότι ὑπερβαίνει καὶ τὴν φράση τοῦ λόγου καὶ τὴν κατανόηση ἢ ταχυτάτη θεραπεία τους. Ἄλλοι ἀποκομίζουν τὴν ὑγεία τους ἀμέσως μόλις πέσουν πάνω στὸν τάφο, ἐνῶ ἄλλοι ἀφοῦ ἀλειφθοῦν μὲ τὸ λάδι τῆς κανδήλας ἢ τῆς εἰκόνας, μερικοὶ μάλιστα ὅταν μεταλάβουν ἀπὸ αὐτό. Μὲ μιὰ λέξη, ὅσοι προσφεύγουν μὲ ἀληθινὴ πίστη, ἀπὸ ὀποιαδήποτε ἀσθένεια κι ἂν πάσχουν, ὅλοι ἐπιστρέφουν χαρούμενοι στὸ σπῖτι τους, ἀφοῦ θεραπευτοῦν, δοξάζοντας Αὐτὸν ποῦ ἐνεργεῖ μεγαλειώδεις καὶ ἐξαιρετικὲς πράξεις¹⁴⁶, διὰ μέσου αὐτῶν ποῦ ἀγαποῦν τὸ Χριστὸ τὸ Θεόμας¹⁴⁷, καὶ διακηρύττοντας τὰ θαύματα τῆς ὀσίας.

146 *Ἰβ.* 5,9· 9,10 147 πρβλ. *Σοφ. Σιρ.* 1,10· *Α' Κο.* 2,9· *Ἰκ.* 1,12· 2,5· *Α' Ἰω.* 4,21